CROSS WARP

Νήματα διαπερνούν το στημόνι

ΕΝΟΤΗΤΑ

Η σημασία της υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ ΙΚΥ
Erasmus+
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Partners

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
HAROKOPIO UNIVERSITY

Universiteti Europian i Tiranës
MUZEUL ASTRA
COGAMI
afid fundação afid diferença
Margarita Vocational Training Centre

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

- Σε προηγούμενη ενότητα παρουσιάστηκε η ευρύτερη έννοια του πολιτισμού. Παρουσιάστηκε ο τρόπος, με τον οποίο ο πολιτισμός εξελίσσεται, καθώς και η σχέση του με την παράδοση. Ποια είναι όμως η σημασία της υφαντικής, όσον αφορά στον πολιτισμό και την οικονομική ανάπτυξη; Ο πολιτισμός συνδέεται με πολλούς τομείς, όπως η τέχνη, η μουσική, ο τρόπος διαβίωσης κλπ.

- Οι χειροτεχνίες θεωρούνται πολύτιμες, καθώς αναδεικνύουν τις αξίες, τον πολιτισμό και την ταυτότητα μιας χώρας. Αν και, για κάποια χρόνια, φαινόταν να έχει ατονήσει αυτή η παράδοση, σήμερα οι νεότερες γενιές προσπαθούν να τη διατηρήσουν μέσα από τις διάφορες μορφές της, με τα στοιχεία του παρελθόντος να είναι συνυφασμένα με το παρόν.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Οι χειροτεχνίες προβάλλουν επίσης, συνήθως, τα χαρακτηριστικά των διαφόρων γεωγραφικών περιοχών, στις οποίες δημιουργούνται. Η χειροτεχνία αποτελεί καλλιτεχνική δημιουργία, η οποία δεν παράγεται σε εργοστάσιο ˙ κατασκευάζεται από τους τεχνίτες με το χέρι και με τη χρήση απλών μόνο εργαλείων.

Οι τέχνες είχαν και έχουν ιστορική αξία σε όλες τις εποχές, τόσο στην πρώιμη όσο και στη σύγχρονη εποχή. Εκδηλώνονται δε μέσα από πολλές διαφορετικές μορφές, όπως μέσα από τη ζωγραφική, την ξυλογλυπτική, τη γλυπτική, το κέντημα, αλλά και διάφορες μορφές της σύγχρονης τέχνης.

Οι άνθρωποι διακοσμούν το χώρο τους χρησιμοποιώντας την έμπνευσή τους, αλλά και αναπαράγοντας παραδοσιακά είδη. Η υφαντική, δίνοντας νέα μορφή στην τέχνη, τη βοηθά να διατηρηθεί ζωντανή και να μπορεί να διαδοθεί εύκολα σε όλο τον κόσμο. Αυτή την άποψη υποστήριζε, μεταξύ άλλων προσωπικοτήτων, και ο Nelson A. Rockefeller.

Ερώτημα για συζήτηση: Πώς η τέχνη, γενικά, και ειδικότερα η υφαντική μπορούν να γίνει προσβάσιμες στο ευρύ κοινό;

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Στην περίοδο μεταξύ 1958 και 1975, ο Nelson A. Rockefeller ανέθεσε στον Picasso να δημιουργήσει κάποιες ταπισερί μεγάλης κλίμακας, βασισμένες σε μερικούς από τους γνωστότερους πίνακες καλλιτεχνών Ισπανικής καταγωγής. Οι ταπισερί αυτές επρόκειτο να αναρτηθούν στο Kykuit (μουσείο), ιδιοκτησία της οικογένειας Rockefeller στην κομητεία Westchester της Νέας Υόρκης. Οι ταπισερί αντανακλούσαν τη φιλοσοφία του Rockefeller, βάσει της οποίας, η τέχνη όφειλε να είναι προσβάσιμη σε όλους.

Έτσι, ο Rockefeller ένιωθε ότι, αν μπορούσε να μεταμορφώσει τα βασικά έργα του Picasso σε ταπισερί, αυτά θα μπορούσαν ευκολότερα να περιοδεύσουν, προσφέροντας τη δυνατότητα σε ένα ευρύτερο κοινό να γνωρίσει έναν από τους σημαντικότερους καλλιτέχνες του κόσμου. Οι ταπισερί είναι πιο ανθεκτικές από τους πίνακες ζωγραφικής και μπορούν να τυλιχτούν για να αποσταλούν ευκολότερα.

Όλες οι ταπισερί που κυκλοφόρησαν, υφάνθηκαν στο χέρι, στο Atelier Cavalaire, στούντιο της Jacqueline de la Baume Dürrbach, στην περιοχή Var της Νότιας Γαλλίας.

Fanny Tellier, *Κορίτσι με μαντολίνο,* 1910

L'Aubade, Σερενάτα, Ξαπλωμένη γυμνή (φιγούρα) και καθιστός μουσικός, 1942

Αρλεκίνος, 1915

Εσωτερικό με Κορίτσι που Ζωγραφίζει, 1935

Το στούντιο, 1927-28

Μορφή, 1927

Μορφή, 1927

Γυμνό στην παραλία και φτυάρι (Κορίτσια στην Παραλία), 1960

Οι Τρεις Χορεύτριες, 1925

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Τέσσερις από τις καλύτερες ταπισερί βασίζονται σε πίνακες από τη συλλογή του MOMA στην Ν. Υόρκη, συμπεριλαμβανομένων των *Τριών Μουσικών,* που αποτελεί ορόσημο της συνθετικής κυβιστικής φάσης του Picasso. Τον πίνακα συνέστησε ο Alfred H. Barr Jr., διευθυντής ίδρυσης της MOMA, επειδή τα επίπεδα χρώματά του μπορούσαν εύκολα να μεταφερθούν σε υφαντό.

Συνέστησε επίσης τον *Αρλεκίνο,* το *alter ego* του Picasso και *Το Στούντιο,* μια αρκετά απλή γεωμετρική σύνθεση, που περιλαμβάνει έναν στυλιζαρισμένο Picasso να στέκεται στο καβαλέτο του, κρατώντας ένα πινέλο και κοιτάζοντας το μοντέλο του.

Το *Νυχτερινό Ψάρεμα στην Αντίμπ* αποτελεί την ταπισερί με τη μεγαλύτερη ένταση στην έκθεση, αλλά και την πλέον μπερδεμένη και χαοτική.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Το "*Εσωτερικό με Κορίτσι που Ζωγραφίζει*" δείχνει τον Walter να εργάζεται πάνω από ένα μπλοκ ζωγραφικής. Η κανάτα και η φρουτιέρα ξεχωρίζουν με τα έντονα μαύρα περιγράμματα, που μιμούνται βιτρό. Το "*Κορίτσι με Μαντολίνο*" (Fanny Tellier) είναι η τελευταία ταπισερί που παρήγγειλε ο Rockefeller, αλλά είναι φτιαγμένη από μετάξι και αποτελεί το παλαιότερο έργο κυβισμού στην έκθεση.

Αν και οι χρωματικοί συνδυασμοί των ταπισερί μπορεί να μην ταιριάζουν ακριβώς με εκείνους των πινάκων του Picasso, πλησιάζουν όμως αρκετά και αποτελούσαν λύση για όποιον ήθελε να γνωρίσει τα έργα του καλλιτέχνη, αλλά δεν είχε τη δυνατότητα να ταξιδέψει μέχρι τη Νέα Υόρκη, το Λονδίνο ή το Παρίσι. Το σημαντικότερο όμως είναι ότι, όπως ισχύει και με τα κεραμικά του Πικάσο, αυτές οι ταπισερί αποδεικνύουν ότι η υφαντική αποτελεί μορφή τέχνης, που δεν πρέπει να θεωρηθεί απλή χειροτεχνία και να αγνοηθεί.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Από τη δεκαετία του 1980, οι τέχνες της κλωστοϋφαντουργίας αναπτύσσουν νέες μορφές και γλώσσα επικοινωνίας, που εμπλέκουν πολλή δημιουργικότητα. Επηρεασμένη από τις μεταμοντέρνες ιδέες, η κλωστοϋφαντουργία γίνεται όλο και πιο εννοιολογική. Πλέον, πολλοί δημιουργοί πειραματίζονται με τεχνικές, υλικά και ιδέες, σε χειροτεχνίες, όπως το κέντημα, η υφαντική, το καπιτονέ ή το κροσέ.

Ο Δημήτρης Λεμπέσης τη θεωρεί μια εργασία, η οποία βρέθηκε αντιμέτωπη με κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα, όπως ο φεμινισμός, η οικογενειακή ζωή, η γυναικεία εργασία, πολιτικές που σχετίζονται με την ταυτότητα του ανθρώπου και η οποία υπήρξε αποδεδειγμένα ένα όπλο αντίστασης στους οδυνηρούς περιορισμούς της θηλυκότητας.

Στην έκθεση «Υφαίνοντας το Μέλλον», 20 σύγχρονες Ελληνίδες καλλιτέχνιδες παρουσιάζουν το έργο τους, το οποίο ενσωματώνει το πλέξιμο, το βελονάκι και άλλες τεχνικές.

Άρτεμις Ποταμιάνου, *Θα είμαστε νικητές 2013,* Ταπισερί, © Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχνιδας.

Στην ταπισερί της με τίτλο *«Θα είμαστε νικητές 2013»,* η **Άρτεμις Ποταμιάνου**, προβαίνει σε ένα καυστικό σχόλιο, για τον τρόπο, με τον οποίο, τα στερεότυπα που σχετίζονται με την Αρχαία Ελληνική ιστορία, μεταφράζονται σε τουριστικά αναμνηστικά, με τη χρήση της pop κουλτούρας.

Η **Πέννυ Γκέκα** υφαίνει αντικείμενα με εμφανή σημειολογία, τα οποία μερικές φορές παγιδεύει στον καμβά ή αφήνει ελεύθερα στο χώρο.

Αριστερά: **Πέννυ Γκέκα**, *Χωρίς τίτλο #37,* Νήματα, χαρτί, ξύλο, © Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχνιδας.

Δεξιά: **Μαριτάσσα Τσιμπλάκη**, *Αδάμ,* Δαντέλα, μαργαριτάρια, κρύσταλλα και πλεκτή κουβέρτα, 2019, © Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχνιδας.

Η **Margarita Petrova** συγκεντρώνει δαντέλες, κούκλες, πλαστικά άνθη και είδη ραπτικής στα παλιά συρτάρια της γιαγιάς της. Τα έργα της, άλλοτε συνθέτουν δυνατές ιστορίες, άλλοτε μοιάζουν με κουκλόσπιτο ή συρτάρι ραπτομηχανής, τα οποία περιέχουν όλα τα υλικά που συνθέτουν τον κόσμο μας.

Margarita Petrova, *Οικο-τεχνία,* 2010**,** Δαντέλα, κούκλες, πλαστικά άνθη, είδη ραπτικής, συρτάρι © Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχνιδας.

Η **Μαίρη Ζυγούρη** παρουσιάζει μια κεντητή σκακιέρα, που μετατρέπεται σε πεδίο ποιητικής και υπαρξιακής αφήγησης.

Η Βασίλισσα, το πιο δυνατό πιόνι στο σκάκι, κάνει μια σειρά από κινήσεις, μιμούμενη τον τρόπο με τον οποίο κινούνται τα άλλα πιόνια. Η Βασίλισσα μπορεί να κινείται όπως θέλει, το παιχνίδι όμως δεν το ορίζουν οι κανόνες, αλλά ο ίδιος ο αντίπαλος.

Μαίρη Ζυγούρη, *Το ατελείωτο παιχνίδι,* 2018, Κέντημα σε καμβά,
© Ευγενική παραχώρηση της καλλιτέχνιδας.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Όπως γράφει η Μουσειολόγος Άννα Ενεπεκίδη για την υφάντρια Άρτεμις Αλκαλάι «Το πέρασμα από τη ζωγραφική, τη γλυπτική και τη σκηνογραφία στην υφαντική, είναι απλώς η φυσική εξέλιξη της ενασχόλησής της με το ύφασμα. Τώρα δημιουργεί από την αρχή. Η παραγωγή του έργου ξεκινά με τα μάλλινα νήματα, τα οποία βάφει με φυσικά χρώματα -το τελετουργικό της δημιουργίας αγκαλιάζει τους ρυθμούς της φύσης- και τα χρησιμοποιεί για να χτίσει κάθε σκέλος του έργου της. Κάθε περιορισμό που επιβάλλει ο αργαλειός, τον αντιλαμβάνεται ως πρόκληση και επιδιώκει, μέσα από τη δουλειά της, να επεκτείνει αυτά τα όρια, ξεπερνώντας την παράδοση της υφαντικής, τόσο ως προς το στυλ όσο και ως προς το θέμα. Σε αυτή τη σειρά έργων με τίτλο *«υφάνσεις»,* η Άρτεμις Αλκαλάι συνεχίζει το μακρύ ταξίδι της, αναζητώντας την ταυτότητά της».

Ο Δρ Johannes Wachten, από το Εβραϊκό Μουσείο της Φρανκφούρτης, γράφει «…Μέσω της τέχνης της υφαντικής, η Άρτεμις Αλκαλάι προσεγγίζει ένα από τα αρχαιότερα επιτεύγματα του ανθρώπινου πολιτισμού, το οποίο αναμφίβολα εμφανίζεται στη Βίβλο».

Η φωλιά, μίξη μέσων,
Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα.

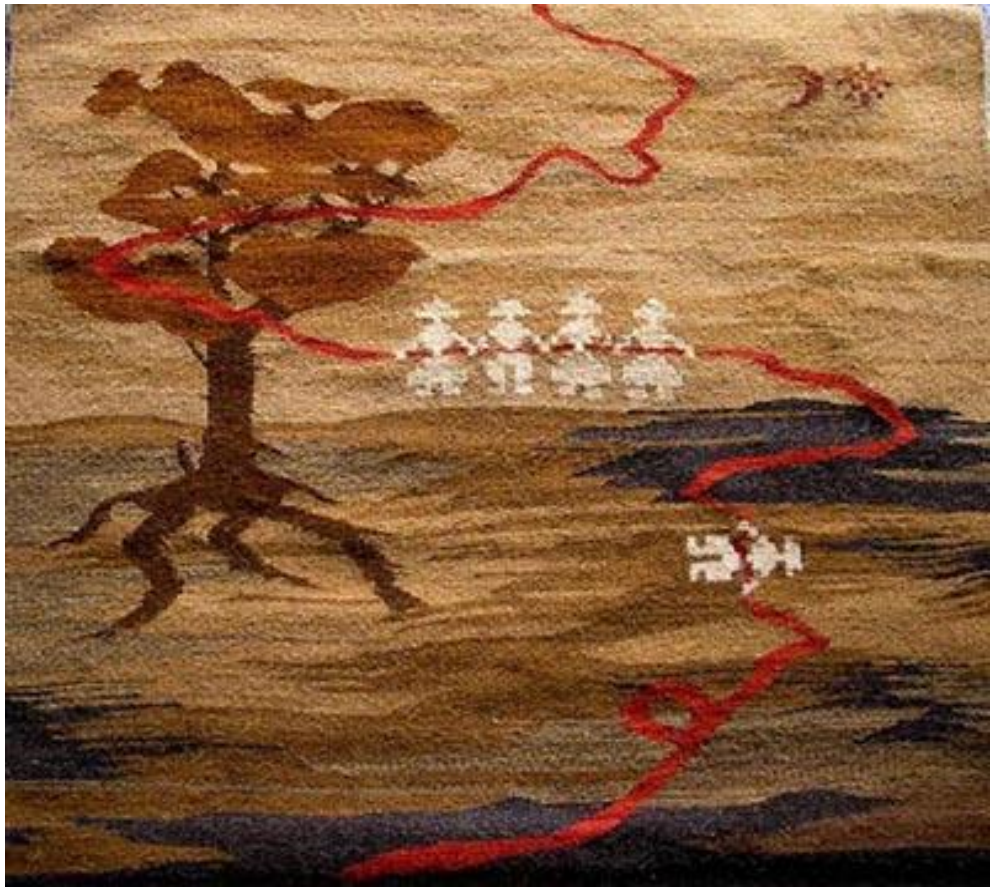

Οικογενειακό δέντρο (Αλέκος, Μιράντα, Ηλίας, Άρτεμις, Νίνα), 2003, μαλλί (στον αργαλειό),
Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα.

Η Lenore Tawney (1907-2001) ήταν Αμερικανίδα καλλιτέχνις, οι πειραματικές «υφαντές φόρμες» της οποίας, επαναπροσδιόρισαν το πλαίσιο για τα παραδοσιακά υφάσματα στον κόσμο της τέχνης. Η Lenore Tawney επικεντρώθηκε αποκλειστικά στην υφαντική τη δεκαετία του 1950, δημιουργώντας αρχικά, παραδοσιακά επιτοίχια υφαντά και στη συνέχεια, πειραματιζόμενη με ανοιχτές δομές, ακανόνιστα σχήματα και ποικίλες υφές και υλικά.

Μέσα από τα ταξίδια της, η Lenore Tawney επηρεάστηκε από πνευματικές και πολιτιστικές πεποιθήσεις διαφόρων περιοχών, οι οποίες εκδηλώθηκαν στην τέχνη της.

Στη δεκαετία του 1960, μετακόμισε στο Μανχάταν και η δουλειά της στράφηκε στα γλυπτά μεγάλης κλίμακας. Το *Hanging, Seed* δημιουργήθηκε το 1961 κατά την περίοδο, που η Lenore Tawney ύφαινε σαν να σμίλευε γλυπτά. Οι ίνες —φυσικό και μαύρο λινάρι, άγριο βαμβάκι και μαλλί που είχε γνεθεί με το χέρι— υφαίνονταν σε σχετικά ανοιχτό sett και με απλή ύφανση, πολύ χαλαρής δομής. Επιπλέον, τούφες από φυσικό και μαύρο νήμα εναλλάσσονταν κατά μήκος της ύφανσης. Σε όλο το έργο, η τεχνική της ύφανσης leno τόνιζε το πάχος που ποίκιλλε και την υφή των νημάτων.

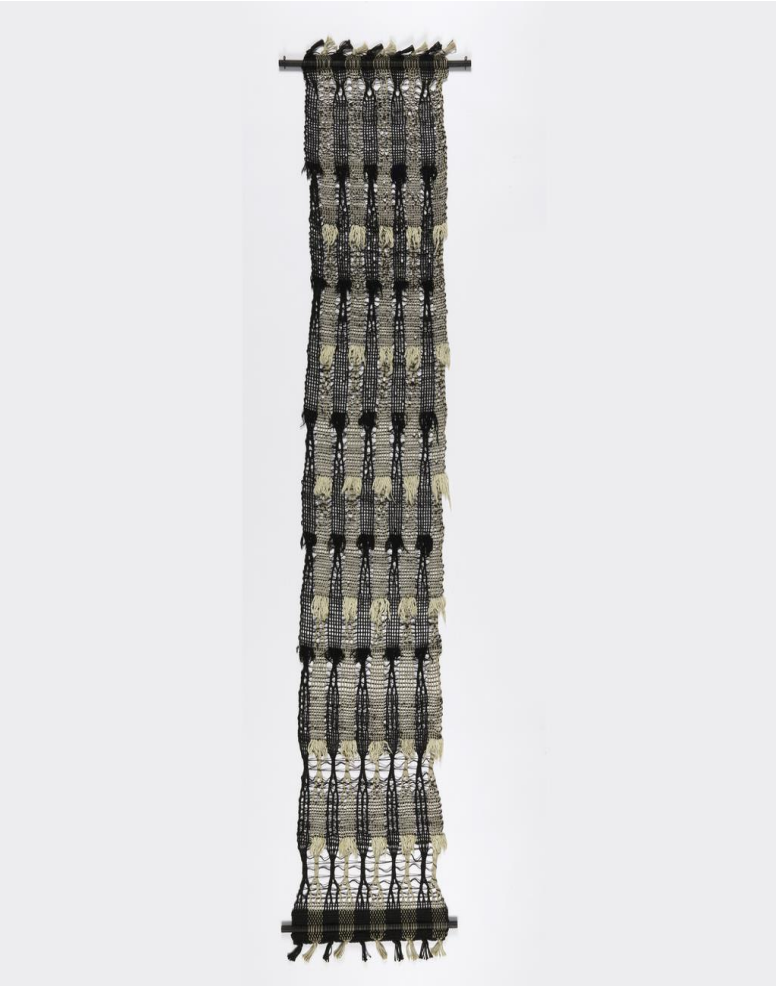

Οι “*Μορφές που έχουν υφανθεί*” της Lenore.

Δημιουργική επανάχρηση

Η Christina Kim ενδιαφερόταν από καιρό για την επιδιόρθωση και επαναχρησιμοποίηση υλικών που είχαν απομείνει. Οι παιδικές της αναμνήσεις από τη Νότια Κορέα ήταν χρωματισμένες από την έλλειψη υλικών αντικειμένων και την ανάγκη να τα φροντίζει. Υπό το πρίσμα αυτής της προσωπικής ιστορίας, φρόντισε να διατηρήσει την αφήγηση του Jamdani, σχεδιάζοντας πάνελ όπως αυτό, μπαλωμένα, τοποθετημένα σε στρώσεις και συνδυασμένα από τεχνίτες στο Gujarat της Ινδίας, οι οποίοι χρησιμοποιούσαν τις παραδοσιακές τους δεξιότητες σε υπολείμματα υφασμάτων, που είχαν παραχθεί στην άλλη πλευρά της Ινδικής υποηπείρου. Στο τέλος, τα τελειωμένα πάνελ των ανακυκλωμένων απορριμμάτων έφτιαξαν 800 μέτρα νέου υφάσματος, που χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή 409 νέων ενδυμάτων. Και τα υπολείμματα αυτών δημιούργησαν μια άλλη γενιά ανακυκλωμένων πάνελ για ρούχα και κουρτίνες. Ακόμα και τα μικρότερα τεμάχια χρησιμοποιήθηκαν για να κατασκευαστούν φυλαχτά, που εμπεριείχαν Ινδουιστικές ευλογίες.

Μέσα από τις πολλές στοχαστικές δημιουργίες της Kim, αυτό το πάνελ αποτελεί παράδειγμα των τρόπων, με τους οποίους η ταλαντούχα αυτή σχεδιάστρια συνέδεε ύφασμα και ανθρώπους και ασχολείτο με την πολιτιστική και υλική ιστορία. Έχοντας εκ νέου υποβληθεί σε κοπή, αναδιάταξη, τμηματοποίηση και τοποθέτηση σε στρώσεις, ώστε να σχηματίσουν ένα νέο σύνολο, τέτοια σχέδια αποκρυσταλλώνουν τις ιστορίες και τις αναμνήσεις των κατασκευαστών και την αξία των υλικών αγαθών.

Το Ασουάν, μια πόλη στην Αίγυπτο, υπήρξε επίσης όνομα υφάσματος ταπετσαρίας του 2015, που δημιουργήθηκε από τον αρχιτέκτονα David Adjaye σε συνεργασία με την Υφαντουργία Knoll. Πρόκειται για ύφασμα με εκτυφλωτικό, γεωμετρικό, αφαιρετικό σχέδιο. Η σύνθεση του Adjaye είναι εμπνευσμένη από τις παραδόσεις ύφανσης λωρίδων της Γκάνας. Το ύφασμα που δημιούργησε ο Adjaye, φέρνει στο νου την Αφρική μέσα από τη φαντασία. Δημιουργεί την αίσθηση ενός άυλου ιδανικού τόπου, οικείου, αλλά και άπιαστου ταυτόχρονα.

Ασουάν. Χαράρε. Μερόε. Λάγος. Καμπάλα. Κουμάσι.
Αυτά είναι ονόματα πόλεων, που βρίσκονται διασκορπισμένες στην ήπειρο και οι οποίες δανείζουν τα ονόματά τους σε υφάσματα της συλλογής Adjaye της Υφαντουργίας Knoll. Όλα τα σχέδια της συλλογής αντλούν έμπνευση από αντικείμενα και παραδόσεις σχετικές με την υφαντική, σε όλη την Αφρική.

Ιδιαίτερο ωστόσο, είναι το Ασουάν που χαρακτηρίζεται από διασπορά. Το ύφασμα συνδέεται ιδιαίτερα με τη γεωγραφία και την πολιτιστική κωδικοποίηση. Το Ασουάν πήρε το όνομά του από μια Αιγυπτιακή πόλη, ενώ αποπνέει μια Δυτικοαφρικανική αισθητική. Αποτελεί αναλογία του τρόπου, με τον οποίο, οι Αφρικανοί της διασποράς αλληλεπιδρούν με την πατρίδα τους, κάνοντας διάφορους συνδυασμούς και κοιτάζοντας προς το σπίτι, σε μεγάλη απόσταση.

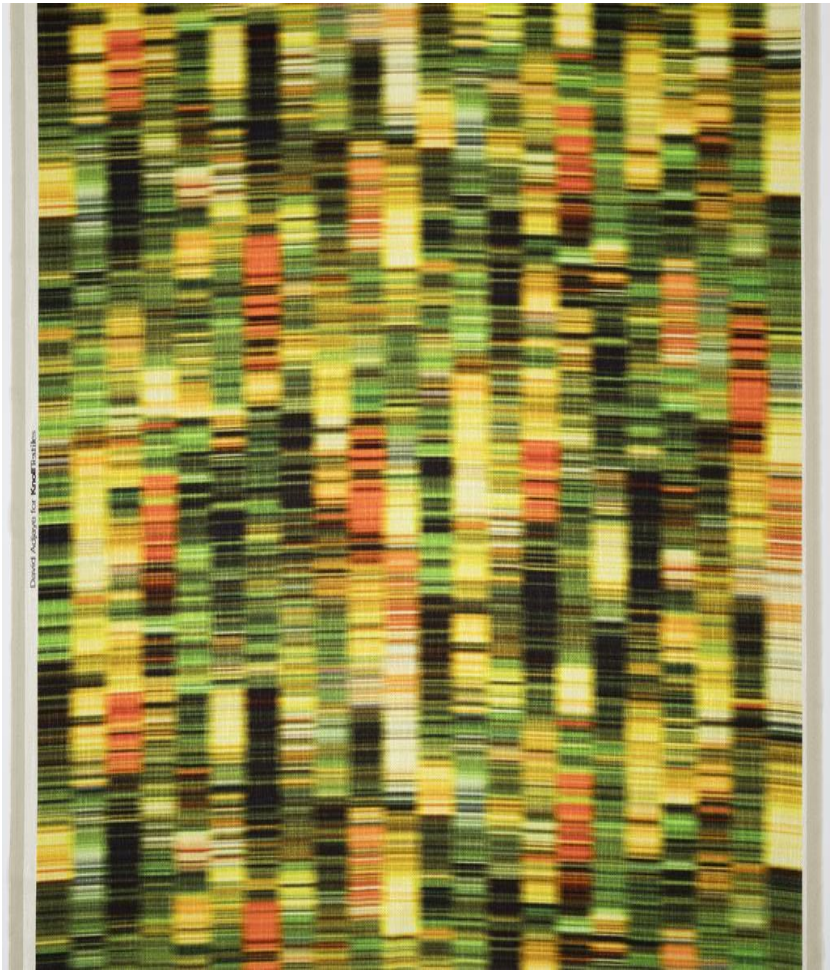

Σχέδιο με διασπορά

Ο εφευρέτης του αργαλειού

Στο κέντρο αυτού του μαντηλιού υπάρχει ένα πορτρέτο του Marie Louis Jacquard (1752-1834), εφευρέτη του αργαλειού Jacquard. Κατοχυρωμένος με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας το 1804, ο αργαλειός περιελάμβανε ένα μηχανισμό διάτρησης για τον έλεγχο της δράσης του στημονιού, απλοποιώντας σε μεγάλο βαθμό την παραγωγή σύνθετων υφασμάτων και φέρνοντας επανάσταση στη Γαλλική βιομηχανία μεταξιού. Αυτή συμβολίζεται με τις κάμπιες και τα κουκούλια, τα οποία εμφανίζονται να έχουν φωλιάσει στο δρύινο στεφάνι, που πλαισιώνει το πορτρέτο του εφευρέτη.

Αν και επωφελής για τους παραγωγούς μεταξιού, ο μηχανισμός αποτελούσε απειλή για την επιβίωση των ειδικευμένων εργατών, θέμα, το οποίο απεικονίζει το ζευγάρι που καυγαδίζει στις γωνίες. Ο άνδρας αντιπροσωπεύει τον παραγωγό και η γυναίκα την τεχνίτρια, η οποία θα χρησιμοποιούσε τα εργαλεία υφαντικής που απεικονίζονται στο περίγραμμα, καθώς θα εργαζόταν στον αργαλειό.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

- Σήμερα, η ύφανση έχει εξελιχθεί σε μια μηχανοποιημένη διαδικασία, αν και η ύφανση με το χέρι εξακολουθεί να υφίσταται.

- Τα πρώτα πειράματα του Ανθρώπου της Λίθινης Εποχής, με νήμα και κορδόνι, οδήγησαν στα πρώτα υφαντά.

  Η ύφανση των νημάτων με τα δάχτυλα, το δέσιμο και η δημιουργία κόμπων με το χέρι, χρησιμοποιούνται ακόμα και σήμερα από πολλούς υφαντές. Έτσι, ήδη από τη Νεολιθική Εποχή, οι άνθρωποι είχαν αναπτύξει μεγάλη επιδεξιότητα στην ύφανση.

- Η χειροτεχνία πρωτοξεκίνησε από τον αγροτικό πληθυσμό, μορφή κοινωνικής οργάνωσης από την εποχή που την κοινότητα αποτελούσε η οικογένεια, ως ομάδα ανθρώπων με δεσμούς αίματος. Ο βαθμός ανάπτυξης μέσω των κοινωνικοοικονομικών σχηματισμών εκφράστηκε μέσα από παραγωγικές δυνάμεις και σχέσεις στην παραγωγή.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Κάθε νοικοκυριό παρήγε υφάσματα για τις δικές του ανάγκες. Επί χιλιάδες χρόνια, η υφαντική παρέμεινε μια δραστηριότητα που συνδεόταν με την οικογένεια. Στην πορεία όμως, η υφαντική άρχισε να απομακρύνεται σταδιακά από την οικογένεια και να μετακινείται προς εξειδικευμένους χώρους εργασίας. Κι έτσι, εντέλει, η υφαντική εξελίχθηκε σε μηχανοποιημένη βιομηχανία, με την ανάπτυξη αργαλειών που λειτουργούσαν με ατμό και νερό κατά τη διάρκεια της Βιομηχανικής Επανάστασης (1760 – 1815). Ωστόσο, ακόμη και στις μέρες μας, υπάρχουν τεχνίτες που κατασκευάζουν υφάσματα με χειροποίητους αργαλειούς, σε σπίτια ή μικρές υφαντικές επιχειρήσεις, οι οποίες κρατούν ζωντανές τις δεξιότητες και τις παραδόσεις των πρώτων υφαντών.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Ο υφαντής δούλευε στο σπίτι και πουλούσε τα υφάσματά του σε πανηγύρια. Οι αργαλειοί με βαρίδια στο στημόνι (Wrap-weighted looms) ήταν συνήθεις στην Ευρώπη.

Υπάρχουν ενδείξεις ύπαρξης τέτοιων αργαλειών με βαρίδια στο στημόνι κατά τη Νεολιθική περίοδο στην Κεντρική Ευρώπη. Το είδος αυτό αργαλειού απεικονίζεται σε έργα τέχνης στην Ελλάδα της Εποχής του Χαλκού, φαίνεται δε ότι ήταν ευρέως διαδεδομένος σε όλη την Ευρώπη, ενώ, στη Σκανδιναβία, παραμένει σε χρήση μέχρι τη σύγχρονη εποχή.

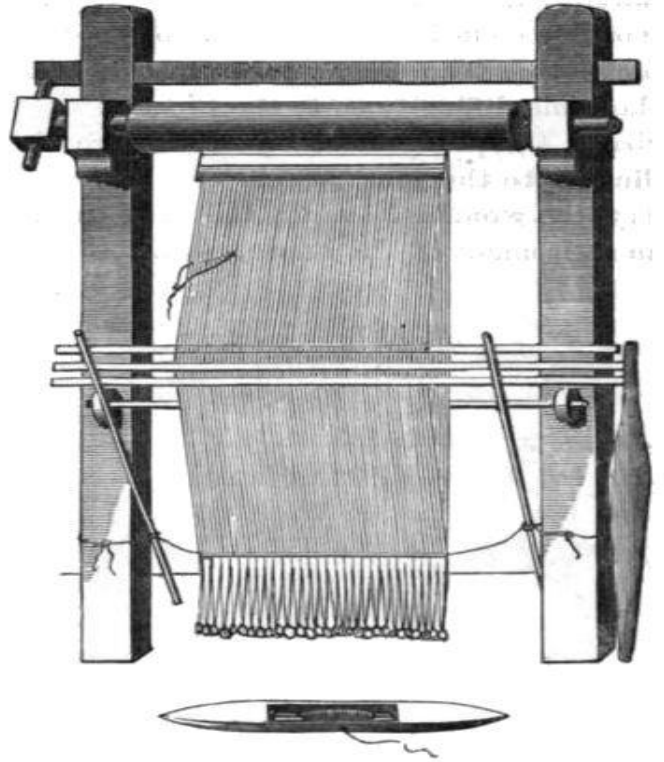

Αργαλειός με βαρίδια στο στημόνι
(Wrap-weighted loom)

Αυτό το εξαιρετικό ύφασμα που μοιάζει με γάζα, από την Alta Verapaz, είναι ένα ημιτελές παράδειγμα γυναικείας μπλούζας - *pikb'il huipil*. Το ένδυμα είχε υφανθεί σε αργαλειό με ιμάντα πλάτης, τη δεκαετία του 1920, με βαμβακερό νήμα, το οποίο είχαν γνέσει πολύ λεπτό, σε μια ισορροπημένη ύφανση με διαστήματα. Αποτελείται από τρία ξεχωριστά υφαντά πάνελ, ραμμένα μεταξύ τους, με ένα τετράγωνο χωρίς διακόσμηση στο κέντρο.

Πολλοί υφαντουργοί συνεχίζουν να κατασκευάζουν και να πωλούν ημιδιαφανή υφάσματα, παράγοντας παράλληλα, τραπεζομάντηλα, σάλια και φουλάρια για την εξωτερική αγορά. Προκειμένου μάλιστα, να επεκτείνουν την παραγωγή τους και να διατηρήσουν την τεχνική στο πέρασμα του χρόνου, οι κοινότητες έχουν επιδιώξει να μεταφερθεί η διαχρονική αυτή τέχνη των προγόνων τους σε διεθνές φόρουμ. Έτσι, τα τελευταία χρόνια, τα υφαντά pikb'il έχουν γίνει δεκτά με ενθουσιασμό στη Διεθνή Αγορά Λαϊκής Τέχνης της Santa Fe.

Καθώς η ύφανση *pikb'il* υπήρξε μέσο κατασκευής ρούχων επί αιώνες, έχει πλέον δημιουργηθεί μια αξιόλογη οικοτεχνία στην Alta Verapaz, η οποία αποτελεί σημαντική πηγή εισοδήματος για τους υφαντές και τις οικογένειές τους ˙ τους συνδέει με το παρελθόν τους και τους παρέχει το μέσο για να διατηρήσουν αυτή την ανανεωμένη παράδοση στο μέλλον.

Ημιδιαφανές Ύφασμα

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

- Η υφαντική εξελίχθηκε σε αστική βιοτεχνία, στο πλαίσιο της οποίας, οι τεχνίτες, προκειμένου να οργανώσουν το εμπόριό τους, έκαναν αίτηση για να ιδρύουν *συντεχνίες.* Οι συντεχνίες είναι ενώσεις τεχνιτών και εμπόρων, οι οποίοι επιβλέπουν την άσκηση της τέχνης και του εμπορίου τους αντίστοιχα, σε μια συγκεκριμένη περιοχή. Ο έμπορος υφασμάτων, που ήταν μέλος μιας συντεχνίας υφαντών της πόλης, είχε το δικαίωμα να πουλάει υφάσματα ˙ ενεργούσε ως μεσάζων μεταξύ των εμπόρων υφαντών και του αγοραστή. Οι εμπορικές συντεχνίες ήλεγχαν την ποιότητα, αλλά και την εκπαίδευση, που χρειαζόταν ένας τεχνίτης για να μπορέσει να ονομαστεί υφαντής.

- Μέχρι τον 13ο αιώνα, ο έμπορος υφασμάτων αγόραζε το μαλλί και το παρέδιδε στον υφαντή, ο οποίος κατασκεύαζε και πουλούσε τα προϊόντα του πίσω στον έμπορο. Ο έμπορος ήλεγχε τα ποσοστά αμοιβής και κυριαρχούσε οικονομικά στη βιομηχανία υφασμάτων. Η ευημερία των εμπόρων αντανακλάτο στις πόλεις του “μαλλιού” της ανατολικής Αγγλίας, όπως το Norwich, το Bury St Edmunds και το Lavenham. Στη συνέχεια, το 1346, η Ευρώπη χτυπήθηκε από το Μαύρο Θάνατο και ο πληθυσμός μειώθηκε σχεδόν κατά το ήμισυ. Καθώς δε, η καλλιεργήσιμη γη ήταν έντασης εργασίας, δεν μπορούσαν πλέον να βρεθούν αρκετοί εργάτες.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

- Έμποροι από τη Φλωρεντία και τη Μπρυζ αγόραζαν το μαλλί. Αργότερα, οι ιδιοκτήτες προβάτων άρχισαν να υφαίνουν μαλλί εκτός πόλης και να εμπορεύονται με συντεχνίες. Οι υφαντές ξεκίνησαν, δουλεύοντας στα σπίτια τους, στη συνέχεια δε, η παραγωγή μεταφέρθηκε σε κτίρια ειδικά κατασκευασμένα γι αυτό το σκοπό. Ρυθμίστηκαν επίσης το ωράριο και ο όγκος εργασίας.

- Το σύστημα παραγωγής είχε αντικατασταθεί από ένα εργοστασιακό σύστημα. Η μετανάστευση των Ουγενότων υφαντών, Καλβινιστών που διέφυγαν από τη θρησκευτική δίωξη στην Ηπειρωτική Ευρώπη και κατέληξαν στη Βρετανία γύρω στο 1685, αποτέλεσε πρόκληση για τους Άγγλους υφαντές βαμβακιού, μάλλινων και πενιέ (worsted) υφασμάτων, οι οποίοι αναγκάστηκαν να μάθουν τις ανώτερες τεχνικές των Ουγενότων.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Κατά τη διάρκεια των πρώτων 800 ετών ύπαρξης της Ισλανδίας, οι γυναίκες ήταν εξ ολοκλήρου υπεύθυνες για την κατασκευή υφασμάτων. Παρόλο δε, που οι ρόλοι ανδρών και γυναικών στο συνολικό σύστημα παραγωγής μαλλιού ήταν συμπληρωματικοί, οι γυναίκες βρίσκονταν στη βάση του συστήματος της Ισλανδικής οικονομίας, διασφαλίζοντας μετά βίας, μόνο τα απολύτως απαραίτητα για την επιβίωση των οικογενειών τους.

Τον 18ο αιώνα, οι τεχνολογικές εξελίξεις πρέπει να οδήγησαν σε πλήρη αναδιοργάνωση των ρόλων των γυναικών στην Ισλανδική κοινωνία. Η υπερηφάνεια που αυτές ένιωθαν δουλεύοντας στα αγροκτήματα υπό την επίβλεψη άλλων γυναικών, χωρίς να ελέγχονται από εμπόρους ή αφεντικά, μειώθηκε. Η παραγωγή προϊόντων κλωστοϋφαντουργίας έγινε πιο συγκεντρωτική και σταδιακά ενσωματώθηκε στον κόσμο της βιομηχανίας.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Το ύφασμα ήταν αρχικά προϊόν οικοτεχνίας. Οι άνθρωποι παρήγαν υφάσματα για να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες. Μόλις η παραγωγή ξεπερνούσε τις ανάγκες τους, αντάλλασσαν τα υφάσματα με άλλα αγαθά. Η παραγωγή υφάσματος βιομηχανοποιήθηκε για πρώτη φορά στο Leiden της Ολλανδίας. Μεταφέρθηκε από την εργασία στο σπίτι, στην παραγωγή με τη χρήση μηχανών, προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες και απαιτήσεις της αγοράς. Εφευρέσεις, όπως αυτή της σαΐτας και της περιστρεφόμενης μηχανής (spinning machine), κατέστησαν δυνατή τη φθηνή μαζική παραγωγή στο Ηνωμένο Βασίλειο.

Γύρω στο 1780, τα υφάσματα άρχισαν να παράγονται σε πολύ μεγαλύτερες ποσότητες και χαμηλότερο κόστος, χάρη στον μηχανοκίνητο αργαλειό (που λειτουργούσε με ατμό). Αυτό ήταν απαραίτητο, γιατί η αύξηση του πληθυσμού ήταν εκθετική. Κατά τη διάρκεια της Βιομηχανικής Επανάστασης, οι διάφορες τεχνολογικές εφευρέσεις άλλαξαν το ρόλο των εργατών στην παραγωγική διαδικασία. Η διαδικασία ύφανσης εξελίχθηκε σε μεταποιητική βιομηχανία.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Εκτός από τις σημαντικές θρησκευτικές και κοινωνικές πτυχές της, ιστορικά, η υφαντική αποτελούσε την κύρια οικονομική συνεισφορά των ιθαγενών γυναικών στα νοικοκυριά τους. Οι Αζτέκοι θεωρούσαν την υφαντική ως κατεξοχήν γυναικεία εργασία. Εάν αποτύχαινε μια γυναίκα στην υφαντική σήμαινε ότι είχε αποτύχει και ως γυναίκα.

Ο σημαντικότερος όμως λόγος ενασχόλησης με την υφαντική ήταν η οικονομική της συμβολή. Η υφαντική ήταν αυτή που κυρίως συνέδεε, τόσο τις γυναίκες των Αζτέκων όσο και αυτές των Μάγια, με την ευρύτερη οικονομία. Το ύφασμα αποτελούσε κοινό νόμισμα στην αγορά. Ο φόρος πληρωνόταν σε ύφασμα. Όσο περισσότερο ύφασμα παρήγε μια υφάντρια, τόσο μεγαλύτερη ευημερία απολάμβανε το νοικοκυριό της.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Στο Δυτικό Τιμόρ, οι περισσότεροι υφαντές αποθηκεύουν προϊόντα υφαντικής και τα πωλούν όταν προκύπτει οικονομική δυσχέρεια ή όταν παρουσιάζεται μια ευκαιρία. Μερικές γυναίκες, ωστόσο, δέχονται παραγγελίες για να υφάνουν ή να πουλήσουν υφάσματα σε τουρίστες. Οι εθνικές και επαρχιακές κυβερνήσεις προωθούν, συνεπώς, την πώληση υφασμάτων, προκειμένου να αυξήσουν τις πωλήσεις και να συμπεριλάβουν τις γυναίκες στα αναπτυξιακά προγράμματα.

Παρά τις προσπάθειες αυτές, οι υφαντές συνεχίζουν όμως να χρησιμοποιούν τοπικές, παραδοσιακές μεθόδους πώλησης υφασμάτων. Έτσι, για να βελτιωθεί η θέση τους στην εγχώρια οικονομία, έχουν εξεταστεί πολλά μοντέλα μεθοδολογίας, σχετικά με τον καταμερισμό της εργασίας ανά φύλο, καθώς και με την εφαρμογή μιας στρατηγικής, ώστε τα νοικοκυριά να προβαίνουν σε σωστές οικονομικές επιλογές.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Οι δραστηριότητες του γνεσίματος και της ύφανσης έχουν συνδεθεί από παλιά με τις γυναίκες της Ιβηρικής χερσονήσου, των Κελτών της Ιβηρικής, της αρχαίας Ελλάδας, αλλά και άλλων Μεσογειακών περιοχών, όπως της Ετρουρίας και του Λάτσιο στην Ιταλία, κατά την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου.

Όσον αφορά την Κλασική Αρχαιότητα, όλα τα τεκμήρια δείχνουν ότι οι γυναίκες ήταν αυτές που εργάζονταν κυρίως στην υφαντική. Οι γυναίκες συμμετείχαν ενεργά στην οικονομία και έχαιραν εκτίμησης για τις δεξιότητές τους, ιδίως σε αυτή την τέχνη. Ήταν μάλιστα τόσο εξειδικευμένες και “πολύτιμες”, ώστε ανταλλάσσονταν, ακόμη και αιχμαλωτίζονταν, προκειμένου να παράγουν υφάσματα για άλλους.

Οι οικιακές υφάντριες θωρείται ότι καταχωρήθηκαν ως “επαγγελματίες” στα τέλη του 18ου και του 19ου αιώνα.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Η εξειδίκευση, σύμφωνα με την ανθρωπολόγο Cathy Lynne Costin (1991, 2015), αποτελεί ένα διαφοροποιημένο και οργανωμένο σύστημα παραγωγής, στο πλαίσιο του οποίου, ένας περιορισμένος αριθμός τεχνιτών παράγει αγαθά για μια μεγαλύτερη ομάδα καταναλωτών, που δεν τα παράγουν οι ίδιοι. Η ύπαρξη εργαστηρίων χειροτεχνίας υποδηλώνει εξειδίκευση και θεωρείται παραδοσιακά ως ένδειξη μεγαλύτερης πολυπλοκότητας, κοινωνικής και οικονομικής.

Η Υφαντική, και ειδικότερα το γνέσιμο, είναι εξαιρετικά χρονοβόρες διαδικασίες, με αποτέλεσμα, η χώρα να πρέπει να απασχολεί πολλούς τέτοιους τεχνίτες στο εργατικό της δυναμικό.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

- Δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι, η παραγωγή υφασμάτων, που απαιτούσε υψηλότερα επίπεδα δεξιοτήτων, συνέπεσε με τη σταδιακή μετακίνηση της υφαντικής από το χώρο του νοικοκυριού, σε ξεχωριστό χώρο εργασίας. Μέχρι τον Μεσαίωνα, είχε στηθεί μια καλά οργανωμένη "γραμμή παραγωγής", αποτελούμενη από τεχνίτες βαφής, γνεσίματος, υφαντουργούς και ράφτες, για να υποστηρίξει την ακμάζουσα υφαντουργία, που εξελισσόταν τάχιστα σε μια από τις πιο προσοδοφόρες μορφές εμπορίου στην Ευρώπη. Η πόλη μάλιστα του Coventry (στο κέντρο της Αγγλίας) πλούτισε ιδιαίτερα μέσα από την εκτίναξη αυτή του εμπορίου προϊόντων υφαντικής.

- Σήμερα, τα προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας αποτελούν, σχεδόν αποκλειστικά, αντικείμενο εμπορίου, αν και πολλές κοινότητες ανά τον κόσμο συνεχίζουν να υφαίνουν στο χέρι, είτε για διασκέδαση, είτε αναζητώντας την πολιτιστική τους ταυτότητα, είτε από ανάγκη. Στο εμπόριο όμως, κυριαρχούν πλέον οι αυτοματοποιημένοι μηχανοκίνητοι αργαλειοί.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

- Η ιστορία αποκαλύπτει την εξέλιξη της υφαντικής ήδη από τη Νεολιθική εποχή, καθώς αυτή ξεκίνησε από προσωπική χρήση (υλικά ψαρέματος, είδη ένδυσης και νοικοκυριού) και εξελίχθηκε σε επιχείρηση. Γι αυτό και η υφαντική αποτελεί παράδοση, η οποία επηρεάζει τον πολιτισμό και την οικονομία μας.

- Σήμερα, αυτή η έκφανση του πολιτισμού επηρεάζει όλο τον κόσμο. Οι άνθρωποι αγοράζουν χειροποίητα προϊόντα από διαφορετικές χώρες και, μέσω αυτών, μεταφέρουν διαφορετικές παραδόσεις υφαντικής, τις οποίες μπορούν να υιοθετήσουν και να αναπαραγάγουν στο πλαίσιο του δικού τους πολιτισμού. Επιπλέον, η μετανάστευση και ο τουρισμός αποτελούν παράγοντες, που επηρεάζουν τη διάδοση διαφορετικών πολιτισμών και παραδόσεων ανά τον κόσμο. Την ανάπτυξη της οικονομίας επηρεάζουν και οι επιχειρήσεις.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Η εμπορική δραστηριότητα αφορά, τόσο τις επιχειρήσεις, όσο και τους καταναλωτές. Οποιοσδήποτε μπορεί να διαθέτει μια επιχείρηση που πουλάει προϊόντα σε χονδρική ή μια επιχείρηση που αγοράζει προϊόντα χονδρικής και τα πουλά στη λιανική. Τα προϊόντα μπορεί να περιλαμβάνουν διαφορετικά υλικά, όπως βαμβάκι, λινό, μετάξι, νήματα, υλικά για ράψιμο, για πλέξιμο, για βελονάκι κ.λπ. Αυτό το είδος της επιχείρησης είναι σαν μια αλυσίδα, που φτάνει από τους παραγωγούς στους καταναλωτές. Όλη αυτή η δραστηριότητα συντελεί στην ανάπτυξη της οικονομίας. Την οικονομία επηρεάζει επίσης η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Αν και η πρακτική της υφαντικής έχει απομακρυνθεί σχεδόν εξ ολοκλήρου από τα φώτα της δημοσιότητας, παραμένει ένα κρίσιμο στάδιο στη μακρά αλυσίδα εφοδιασμού, που είναι ενσωματωμένη στην παγκόσμια βιομηχανία της μόδας. Με ιστορία που χρονολογείται πριν από περίπου 30.000 χρόνια, η υφαντική είναι πραγματικά μια από τις αρχαιότερες σωζόμενες τέχνες, που ασκεί ο άνθρωπος σε παγκόσμια κλίμακα.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Η Γαλλία αποτελεί τη χώρα της μόδας και της καινοτομίας στον τομέα της κλωστοϋφαντουργίας, συνεχίζοντας την παλιά παράδοση, με τη σπουδαία έκθεση "Premiére vision" και τις θεαματικές πασαρέλες.

Το ετήσιο ΑΕΠ της Αλβανίας ανέρχεται σε 8,5-9 δισ. ευρώ, με τις εξαγωγές να κατέχουν σημαντικό μερίδιο. Για παράδειγμα, Αλβανοί ράφτες δραστηριοποιούνται στο χώρο της κλωστοϋφαντουργίας και των ενδυμάτων, εξάγοντας το 100% της παραγωγής τους.

Η κλωστοϋφαντουργία στην Ευρώπη αναπτύσσεται πολύ γρήγορα. Οι Ευρωπαϊκές εταιρείες αναζητούν συνεργάτες, που να κατασκευάζουν τα προϊόντα τους σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα (3-4 εβδομάδων). Αυτό αποτελεί μεγάλη ευκαιρία για το μέλλον μιας χώρας. Το να είναι κάποιος μέρος της Ευρώπης, έχει το πλεονέκτημα ότι είναι μέρος της μεγαλύτερης παγκόσμιας αγοράς προϊόντων κλωστοϋφαντουργίας.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Η Ευρωπαϊκή βιομηχανία κλωστοϋφαντουργίας και ένδυσης των 205 δις, δεν έχει ξεφύγει από την ευρύτερη οικονομική ύφεση, που έχει συγκλονίσει τον κόσμο από την αρχή της εμφάνισης του Covid-19.

Η πανδημία είχε μέχρι στιγμής τριπλό αντίκτυπο στον κλάδο: Ο αντίκτυπος έγινε αρχικά αισθητός στις εμπορικές δραστηριότητες, καθώς η Κίνα εισήλθε σε μια παρατεταμένη περίοδο lockdown από τον Φεβρουάριο, ενώ, σημειωτέον, η χώρα αποτελεί σημαντικό εξαγωγέα ινών και υφασμάτων, που χρησιμοποιούν Ευρωπαίοι κατασκευαστές, αλλά και σημαντικό προορισμό για Ευρωπαίους εξαγωγείς ένδυσης.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Η Ευρωπαϊκή παραγωγή, με τη σειρά της, επλήγη από τα περιφερειακά μέτρα περιορισμού, τα οποία ξεκίνησαν στα μεγάλα κέντρα μεταποίησης της Brescia και του Bergamo (στη Λομβαρδία). Η παραγωγή και η μεταποίηση έφτασαν σε χαμηλά επίπεδα τον Απρίλιο, με την πτώση να κυμαίνεται ετησίως μεταξύ -35% (στη Γερμανία) και -78% (στην Ιταλία).

Η περιοχή είδε επίσης τη ζήτηση να καταρρέει, με τις τρεις βιομηχανίες της (εξαγωγικές αγορές, τοπικές βιομηχανίες, τοπική λιανική ένδυσης) να λειτουργούν σε χαμηλούς ρυθμούς, για να αποφύγουν τη δημιουργία αποθεμάτων και να διατηρήσουν τα ταμειακά τους επίπεδα. Τον Απρίλιο, σημειώθηκε επίσης πτώση στο εξειδικευμένο λιανικό εμπόριο, με τις μειώσεις από έτος σε έτος να κυμαίνονται μεταξύ -65% (για το Ηνωμένο Βασίλειο) και -90% (για την Ισπανία).

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Από την παραγωγή φυτικών και συνθετικών ινών μέχρι την ύφανση και το ράψιμο και μέχρι τη βαφή νημάτων, η κατασκευή υφασμάτων εκτιμάται ότι παράγει περίπου το 10% των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου σε παγκόσμιο επίπεδο. Η παραγωγή κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων είναι από τη φύση της εντάσεως άνθρακα, παράγοντας περίπου 17 μετρικούς τόνους ισοδύναμου CO2 ανά μετρικό τόνο προϊόντος υφαντουργίας έναντι 1 μετρικού τόνου χαρτιού και 3,5 μετρικών τόνων υφάσματος. Η τάση προς υψηλότερη κατά κεφαλήν κατανάλωση θα μπορούσε να εκτινάξει αυτό το μερίδιο σε περισσότερο από 25% έως το 2050.

Πέρα από τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, η βιομηχανία καταναλώνει επίσης μεγάλες ποσότητες υδάτινων πόρων, ενώ εκτιμάται, ότι το 73% της συνολικής παραγωγής κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, είτε αποτεφρώνεται, είτε θάβεται. Η κρατική πολιτική, που επιδιώκει να επισπεύσει τις διάφορες πρωτοβουλίες του κλάδου για να μειώσει το περιβαλλοντικό της αποτύπωμα, θεωρείται ότι θα ευνοήσει τους Ευρωπαίους κατασκευαστές και θα ευθυγραμμίσει τα επιχειρηματικά και περιβαλλοντικά συμφέροντα.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Ωστόσο, το πρόσφατο ενδιαφέρον για προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας από τουρίστες και ξένους είχε ως αποτέλεσμα να διακινούνται τα παραδοσιακά είδη υφαντικής από πολλούς επίσης οργανισμούς δίκαιου εμπορίου. Αυτοί οι οργανισμοί συνεργάζονται με τεχνίτες, προκειμένου να δημιουργούν σύγχρονα κομμάτια, που συνδυάζουν πρωτότυπες μεθόδους κατασκευής με τη σύγχρονη αισθητική. Είναι μια μίξη παλαιού και καινούριου!

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Η βιοτεχνία μόδας της Σρι Λάνκα, η οποία περιλαμβάνει κυρίως έργα στον χειροποίητο αργαλειό, μπατίκ, beeralu και κεντήματα, αποτελεί μία από τις κύριες πηγές εισοδήματος των αγροτικών κοινοτήτων και ανθρώπων διαφορετικών δυνατοτήτων. Με τις αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας στη μεταπολεμική εποχή, η βιοτεχνία μόδας αναγνωρίζεται ως ένας από τους σημαντικότερους κλάδους, που μπορεί να οδηγήσει στην καταπολέμηση της φτώχειας, τη δημιουργία θέσεων εργασίας, την ενίσχυση της αγροτικής επιχειρηματικότητας και την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών ευκαιριών.

Με τις αυξανόμενες αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας στη μεταπολεμική εποχή, η βιοτεχνία που βασίζεται στον χειροποίητο αργαλειό ξανασυστήθηκε ως μία από τις σημαντικότερες ως προς τη δημιουργία επιχειρηματικών ευκαιριών για την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας. Καθώς δε, τα υφαντά που κατασκευάζονται στον χειροποίητο αργαλειό και τα χειροποίητα προϊόντα έχουν εξελιχθεί σε σήμα κατατεθέν του τρόπου διαβίωσης, αυτή η βιομηχανία έχει πλέον σημαντικές δυνατότητες επέκτασης και δημιουργίας επιπλέον θέσεων εργασίας, καθώς και μεγάλες ευκαιρίες δημιουργίας κέρδους από το εξαγωγικό εμπόριο.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Το δίκαιο εμπόριο επιδιώκει να στηρίξει τους αγρότες και βιοτέχνες, που είναι κοινωνικά και οικονομικά περιθωριοποιημένοι. Η αναβάθμιση της κοινότητας, η ενδυνάμωση των γυναικών και ο μετριασμός των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της παραγωγικής διαδικασίας, είναι μερικές από τις βασικές πτυχές του δίκαιου εμπορίου. Η πρόσβαση σε επιχειρηματικά μοντέλα δίκαιου εμπορίου, όχι μόνο εγγυάται υψηλότερα επίπεδα εισοδήματος, αλλά προάγει επίσης τη συνεργασία και τον πολιτιστικό σύνδεσμο ανάμεσα στους συνεργάτες.

Στη Σρι Λάνκα, οι εταιρείες συνεργάζονται με τις τοπικές κοινότητες και τις ενθαρρύνουν να δημιουργούν ομάδες εργασίας. Τους παρέχουν επαρκείς πόρους, όπως πρώτες ύλες και πιστωτικές διευκολύνσεις για την αγορά μηχανημάτων, προκειμένου να δημιουργούν κέντρα υφαντικής τέχνης μέσα στις κοινότητες, με αποτέλεσμα, να υπάρχει απασχόληση στην κοινότητα και να βελτιώνεται το βιοτικό της επίπεδο.

Πώς ένα ένδυμα μπορεί να συνδέει διαφορετικές χώρες, διαφορετικούς πολιτισμούς και παραδόσεις;

Ένδυμα 4000 ετών, που συνδέει την Αλβανία, τη Βοσνία, τη Βουλγαρία, τη Νορβηγία και την Ελλάδα.

Xhubleta

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

- Η *Xhubleta* είναι ένα τυπικό γυναικείο ένδυμα στη Βόρεια Αλβανία, που χρονολογείται πριν από τουλάχιστον 4000 χρόνια στην Αλβανική ιστορία. Τέτοια ενδύματα υπάρχουν στην Αλβανία, στη Μαλαισία, στο Κοσσυφοπέδιο, στο Μαυροβούνιο, σε χωριά της Βουλγαρίας και στη Νορβηγία.
- Η *Xhubleta* καταλήγει σε σχήμα καμπάνας, που κυματίζει στην άκρη, ειδικά στο πίσω μέρος. Αποτελείται από πολλά τεμάχια και στενές ζώνες, τοποθετημένες οριζόντια και συνυφασμένες με πλεχτές ταινίες.
- Στηρίζεται στους ώμους με δύο φαρδιές τιράντες. Στον 18ο αιώνα, η *xhubleta* κατασκευαζόταν σε πολλά χρώματα, σήμερα όμως υπάρχει σε μαύρο χρώμα για τις γυναίκες και ασπρόμαυρο για τα κορίτσια.

ALBANIAN XHUBLETA

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

- Η *Xhubleta* πρωτοεμφανίστηκε στην αρχαιότητα. Θυμίζει την ενδυμασία νεολιθικών ειδωλίων που βρέθηκαν στη Βοσνία, αλλά και σε άλλα μέρη της Μεσογείου, τα οποία ανήκουν στη δεύτερη χιλιετία π.Χ. και συνδέονται με αρχαίους Μεσογειακούς πολιτισμούς.

- Η *Xhubleta* των Μεγάλων Υψιπέδων αποτελεί κληρονομιά του Ιλλυρικού πολιτισμού. Προβάλλει την ταυτότητα του Αλβανικού έθνους, μέσα από μοτίβα, με εμφανέστερο έμβλημα τον αετό. Μια σειρά συμβόλων αντιπροσωπεύει τη σύνδεση με την Καθολική θρησκεία, την πίστη στον Θεό, την αγάπη και την ομορφιά των γυναικών των υψιπέδων.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

- Η *xhubleta δ*εν κατασκευάζεται εδώ και περίπου 70 χρόνια, καθώς η δημιουργία της είναι αρκετά εξειδικευμένη. Την έπλεκαν κόμπο - κόμπο και τους στερέωναν με τέτοιο τρόπο, ώστε η *xhubleta* να παίρνει το σωστό σχήμα της καμπάνας και να στέκεται. Συμπεριλαμβανόταν στην προίκα της νύφης και οι γυναίκες στα βουνά έπαιρναν μάλιστα 5-7 τέτοια ενδύματα στην προίκα τους.

- Τα ενδύματα, όπως οι στρατιωτικές στολές, αντιπροσωπεύουν τις τάξεις των πολιτών. Έτσι και αυτό το φορούσαν νύφες που προέρχονταν από εύπορες οικογένειες με προνομιακή κοινωνική θέση. Συμβόλιζε τη δύναμη, την ομορφιά και τον πλούτο, που θεωρούνταν οι τρεις αιώνιες έννοιες.

Η Σημασία της Υφαντικής στον Πολιτισμό και την Οικονομική Ανάπτυξη

Ακόμη και στην τελευταία τους κατοικία, οι γυναίκες φορούσαν τη *xhubleta,* που είχαν φορέσει ως νύφες. Χρησιμοποιούσαν την καλύτερή τους *xhubleta* σε αυτές τις δύο σημαντικές στιγμές της ζωής τους.

Η *xhubleta* ταυτίζεται με ενδύματα που βρέθηκαν στο παλάτι της Κνωσού στην Κρήτη, πριν από 4000 χρόνια. Πρόκειται για το αρχαιότερο φόρεμα στον κόσμο, που σώζεται ακόμη.

Εν κατακλείδι, η υφαντική έχει διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη ζωή των γυναικών. Στις μέρες μας, αποτελεί επάγγελμα, για την άσκηση του οποίου, μπορεί κανείς να εκπαιδευτεί σε ειδικές σχολές. Δεν παύει όμως να αποτελεί και μια εργασία, που μπορούν να μάθουν και να εξασκήσουν και μεγαλύτερες γυναίκες.

α. Στα παραδοσιακά νοικοκυριά, οι γυναίκες υφάντριες συνεισέφεραν στο οικογενειακό εισόδημα.

β. Αργότερα, η υφαντική συνέβαλε στη χειραφέτηση και την οικονομική ανεξαρτησία των γυναικών, καθώς αποτελούσε μια από τις χειροτεχνίες που διδάσκονταν στις γυναίκες στις επαγγελματικές σχολές, και η οποία τους παρείχε τη δυνατότητα να βιοποριστούν.

γ. Η υφαντική ήταν μια από τις πρώτες χειροτεχνίες, που εξελίχθηκε σε βιομηχανία και συνέβαλε στη βιομηχανική επανάσταση.

Οι γυναίκες υφάντριες μπορούν να εργαστούν στην κλωστοϋφαντουργία, στη βιομηχανία της μόδας ή και ανεξάρτητα από το σπίτι τους. Μπορούν να πωλούν το προϊόν τους και να συμμετέχουν σε διάφορες εθνικές και διεθνείς εκθέσεις.

https://www.searchculture.gr/aggregator/portal/search

Αναζητήστε πληροφορίες για την υφαντική και ό,τι άλλο σας ενδιαφέρει στην ψηφιακή πλατφόρμα για τον πολιτισμό

Βιβλιογραφία - Πηγές

Dan R. Goddard, "Woven Icons: Nelson Rockefeller's Picasso tapestries celebrate the Spanish master's greatest hits", https://www.sacurrent.com/sanantonio/woven-icons-nelson-rockefellers-picasso-tapestries-celebrate-the-spanish-masters-greatest-hits/Content?oid=2372713.

Dimitris Lempesis, "ART-PRESENTATION: Weaving the Future,Part I", http://www.dreamideamachine.com/en/?p=48408].%20Also%20the%20work%20of%20artists%20as%20Dimitra%20Scandali.
http://www.alcalay.com/aa_weaving.html#

Sam Stephens, "The History of Weaving and the Textile Industry" July 25, 2018, https://thescrubba.com/blogs/news/the-history-of-weaving-and-the-textile-industry.

Michèle Hayeur Smith, "Weaving Wealth: Cloth and Trade in Viking Age and Medieval Iceland", February 2015, Research gate.
http://www.weavedesign.eu/weaving-history
https://en.wikipedia.org/wiki/Weaving#CITEREFBacker2005

The history of woven textiles. Find out how it all began, 15/06/2017, https://tootal.nl/it/news/show/22/The-history-of-woven-textiles.

Roxane Shaughnessy, "TRANSLUCENT CLOTH", https://www.cooperhewitt.org/2020/09/28/ancestral-woven-cloth.

Robin Haller, "LENORE'S "WOVEN FORMS", https://www.cooperhewitt.org/2019/09/25/lenores-woven-forms.

Kate Irvin, "CREATIVE REUSE", https://www.cooperhewitt.org/2019/09/17/creative-reuse.

Βιβλιογραφία - Πηγές

Diedrick Brackens, "DIASPORIC DESIGN", https://www.cooperhewitt.org/2017/09/15/diasporic-design (posted by Mae Colburn on January 3, 2016 "A LOOM[ING] CONTROVERSY" https://www.cooperhewitt.org/2016/01/03/a-looming-controversy).

Brenda P. Rosenbaum, "Weaving and Culture. Based on the essay 'Mayan Women, Weaving and Ethnic Identity: a Historical Essay'", in *Mayan Clothing and Weaving Through the Ages*, pp 157-169. Guatemala: Museo Ixchel del Traje Indigena, 1999. The Symbolic Associations topic refers specifically to data collected from Mayan women in the Tzotzil town of San Juan Chamula, in Chiapas, Mexico. https://www.mayanhands.org/pages/weaving-and-culture.

Mauchenheimer, Julie Ann. *The economic importance of textile production from the perspective of the weavers: a case study in Western Timor*, http://commons.lib.niu.edu/handle/10843/14587.

Beatriz Marín-Aguilera, 2019, "Weaving rural economies: textile production and societal complexity in Iron Age south-western Iberia", published online: 11 Sept. 2019, by Informa UK Limited, trading as Taylor & Francis Group, https://doi.org/10.1080/00438243.2019.1627064.

Costin, C. L. 2015, "Craft Specialization", In The International Encyclopedia of Human Sexuality, edited by P. Whelehan and A. Bolin, 1-5, electronic document: http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/9781118896877.wbiehs106/abstract (accessed February 22, 2018).

Βιβλιογραφία - Πηγές

Traditional Guatemalan Weaving: https://blog.culturalelements.com/traditional-guatemalan-weaving

https://thescrubba.com/blogs/news/the-history-of-weaving-and-the-textile-industry

Traditional Guatemalan Weaving. https://blog.culturalelements.com/traditional-guatemalan-weaving

https://en.wikipedia.org/wiki/Weaving#CITEREFBacker2005

https://www.metmuseum.org/toah/hd/txtn/hd_txtn.htm

Allianz research. *Bruised but not beaten, Europe's textile industry is a perfect candidate for a greener and digital recovery*. 22 July 2020: https://www.eulerhermes.com/content/dam/onemarketing/ehndbx/eulerhermes_com/en_gl/erd/publications/pdf/2020_07_22-Textile.pdf.

https://www.google.com/search?q=Backer%2C+Patricia+(10+June+2005).+Technology+in+the+Middle+Ages%2C+History+of+Technology.+Technology+and+Civilization+(Tech+198).+San+Jose%2C+California%2C+USA%3A+San+Jose+State+University.+Retrieved+18+November+2011.&oq=Backer%2C+Patricia+(10+June+2005).+Technology+in+the+Middle+Ages%2C+History+of+Technology.+Technology+and+Civilization+(Tech+198).+San+Jose%2C+California%2C+USA%3A+San+Jose+State+University.+Retrieved+18+November+2011.&aqs=chrome..69i57.1483j0j15&sourceid=chrome&ie=UTF-8

Βιβλιογραφία - Πηγές

https://sq.wikipedia.org/wiki/Xhubleta

https://oxygenpress.info/kjo-eshte-veshja-kater-mije-vjecare-shqiptare/

https://sq.wikipedia.org/wiki/Xhubleta#/media/Skeda:Marubi_photograph_woman_from_Grud%C3%AB.jpg

https://www.google.com/search?q=xhubleta&sxsrf=ALeKk004yYQe_ditlCx9wB1uTJZovvaalA:1608667702013&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwjNlcKXsuLtAhWmuVkKHeyeDMQQ_AUoAXoECAUQAw&biw=1366&bih=625#imgrc=GOprb4BfIA5m1M

D. G. K. Dissanayake, Srimala Perera & Thushari Wanniarachchi “Sustainable and ethical manufacturing: a case study from handloom industry”, https://textclothsustain.springeropen.com/articles/10.1186/s40689-016-0024-3.